

Logius

Contactpersoon

Peter Haasnoot (vz.)
T 06 1102 4587
Peter.Haasnoot@logius.nl

Lizzy Wellink (secretaris)
T 06 2531 0240
Lizzy.wellink@logius.nl

Datum
24-12-2025

Kenmerk

Verslag Technisch Overleg Digikoppeling

Vergaderdatum en tijd
8 december 2025
13:00-15:00 uur

Vergaderplaats
Logius, Den Haag, zaal 4.038 en Webex

Deelnemers

Leden/departement

Belastingdienst	Belastingdienst Nederland
BKWI	Werk en Inkomen
Chasquis Consulting	AS4 messaging specialists
DICTU/MinEZK	ICT-dienstverlening
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
Defensie	Min v Defensie
Enable-U	IT integratie
Geonovum	Geo-specialist
ICTU	Implementatie organisatie
JustID	Justitiële informatiedienst
Kadaster	Perceelgegevens
Kennisnet	ICT voor het onderwijs
KvK	Kamer v Koophandel
PinkRoccade	Local Government
RDW/MinIenW	Mobileitssector
Rinis	Digitale gegevens- uitwisselingsdiensten
RvIG	Identiteitsgegevens
RWS	Rijkswaterstaat
SAP	Softwareoplossingen
Sigmax Law Enforcement	CityControl
SNG	Gerechtsdeurwaarders
TNO	Wetenschappelijk onderzoek
UWV	Werknemersverzekeringen
Visma	Bedrijfssoftware (SaaS)
VNG	Vereniging NL Gemeenten

Aanwezig:

(18 personen) Peter Haasnoot (Logius)(vz), Jos van Kester (VNG), Karl de Boer (Enable U), Rogier Visser (Enable-U), Niels Dequeker (VNG), Micah van der Vaart (SNG), Antoon Bijen (Justitie JustID), Gerald Groot Roessink (DUO), Ivo Lodewijks (Sigmax Law Enforcement), Ronald Koster (VNG), Erwin Reinoud (Kennisnet), Lonneke Dikmans (Rinis), Sander Fieten (Chasquis/OASIS TC's), Alexander Green (Logius), Nil Barua (Logius), Stas Mironov (Logius), Tim van der Lippe (Logius), Lizzy Wellink (secretaris)(Logius).

Afwezig (danwel met berichtgeving):

Dennis Passage (Logius), Mohamed Dallali (Logius), Tom Krabbé (Belastingdienst), Hans Sinnige (Stichting Rinis), René Cham (Logius), Han Welmer (TNO), Mirian van Ansem (BZK), Heijmen Nicolaij (PinkRoccade), Jarich Ypma (PinkRoccade), Jochem IJzermans (UWV), Erwin Kuiper (DICTU), Menno van Grinsven (Belastingdienst), Tom Vijlbrief (Kadaster), Bas Crompvoets (Rijkswaterstaat), Anja Geenen (UWV), Arnoud Quanjer (VNG), Pim Gaemers (ICTU), Bob te Riele (RvIG), Frank Terpstra (Geonovum), Richard Veldink (Visma), Maarten Coemans (SNG), Jetze Ybema (SAP)

1. Opening, mededelingen en vaststelling verslag (vz)

De voorzitter Peter Haasnoot (Logius Standaarden) heet eenieder welkom op het online Technisch Overleg Digikoppeling van 8 december 2025.

De voorzitter stelt de agenda vast zonder verdere wijzigingen. Op Github staan de agenda en stukken gepubliceerd: [Overleg/Digikoppeling/2025-12-08/README.md at main · Logius-standaarden/Overleg](#)

Mededelingen:

- Door het UWV is een draft Best Practices opgesteld, Integratiepatronen, Berichten en Protocollen, staat op Github en bij deze graag feedback gevraagd aan de TO-leden.
<actiepunt UWV> Verzamelen feedback en UWV zal volgend TO een presentatie geven (mrt 2026).
- API Design Rules 2.0. formeel vastgesteld door het OBDO d.d. 25-11-2025. Het Digikoppeling REST API profiel is daarop gebaseerd. Staat binnenkort vermeld op de PTLU-lijst van het Forum Standaardisatie, met de bijbehorende documentatie en de statussen van de standaarden zullen binnenkort daarop zijn aangepast.

Vaststelling verslag:

- Vaststelling notulen van TO DK van de vorige keer d.d. 9-9-2025 zonder verdere aanpassingen, bij deze formeel vastgesteld. Actiepunten zijn uitgezet.

Actiepunten van de vorige keer:

- Communicatie verbeterafspraken met het Forum Standaardisatie betreffende doorlooptijden en statussen van de diverse standaarden dienen te worden opgepakt;
- Oprichting Werkgroep robuuste API koppelingen dient nog te gebeuren. De eerder genoemde best practices van het UWV kunnen we als eerste stappen beschouwen. Ambitie is om vòòr het volgend TO bij elkaar te komen en diverse zaken voor het TO voor te bereiden. Dit ook met het oog op het eerder genoemde overzicht op notificeren;
- De toekomstvisie Digikoppeling loopt nog en net als de roadmap 2026/2027. Vandaag zullen we een update van de toekomstvisie geven en de roadmap presenteren;
- In herinnering brengend de werkafspraken betreffende een Technisch Overleg (t.g.v. vraag uit de groep):
 - Stemrecht; één stem per overheidsorganisatie voor formele besluitvorming;
 - Een TO-lid kan zijn/haar mandaat geven om zaken te agenderen en/of te stemmen over besluiten aan collegae van dezelfde overheidsorganisatie door aanmelding van de betreffende collega vooraf aan het TO;
 - Een stemgerechtigd TO-lid kan worden aangesproken op de uitvoering van afgesproken actiepunt;

- Inbrengen van agendapunten, suggesties, presentatie en/of demo kan elk TO-deelnemer;
- Communicatie, aan- en afmeldingen, stukken inbrengen kan middels het centrale emailadres digikoppeling@logius.nl.

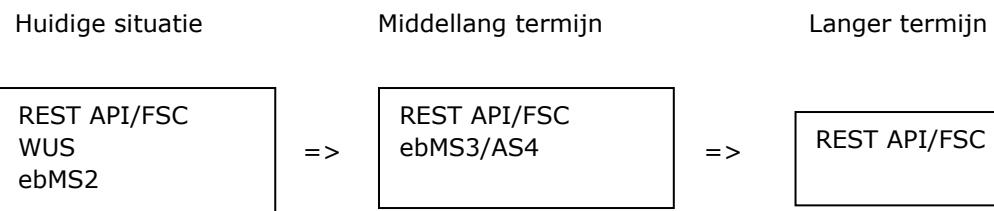
<Actiepunt Lizzy> Uitzoeken verschillen tussen genodigdenlijst en aanwezigen leden.
Update volgt.

2. **Digikoppeling Toekomstvisie en Roadmap: stavaza (Peter Haasnoot)**

Digikoppeling Toekomstvisie

De voorzitter geeft een overzicht van de laatste ontwikkelingen:

- 1) Vorig TO is er een concept toekomstvisie gebruikt als start van de discussie, m.n. het punt op de koppelvlakstandaarden waarbij het ging om het voorstel om ebMS2 en WUS uit te faseren op langer termijn (bv 2033), en is aangevuld i.s.m. de TO-leden om
- 2) ebMS3/AS4 toe te voegen aan de standaard om in bepaalde functies te voorzien om de overgang voor partijen te vergemakkelijken. Kan per use case, kan op eigen tempo om maatwerk/flexibiliteit te bieden of in een grotere delen of in zijn geheel naar eigen inzicht;
- 3) Het is niet onwaarschijnlijk dat de REST API standaarden zich verder gaan ontwikkelen en de ebMS2/3 specifieke functionaliteiten asynchroon verkeer of reliable messaging ook in zich krijgen. Op langer termijn zou je kunnen overwegen over te kunnen gaan op API standaarden. In het kort:

Graag verwijst ik naar de uitgebreidere PDF presentatie waarin scenario's 1 en 2 met puntsgewijze toelichting zijn te vinden en de 'vergelijking eDelivery versus uitbreiden REST API profiel' ook waardoor iedereen dit na kan slaan en in zijn organisatie kan bespreken.

[PDF van presentatie](#)

N.a.v. de presentatie wordt gediscussieerd en de eerste voordelen/nadelen geponeerd door TO-leden:

- <Enable U> Scenario 1 API Only bouwen op onweerlegbaarheid? De overheid dient dan te investeren in de REST API ontwikkelingen. Verschuiving richting eDelivery;
- <DUO> Reliable messaging als requirement op transportniveau is 20 jaar oud en hechten we daar nog hetzelfde belang aan? Peter H. reageert 'Deels waar. Bleek ook uit de diverse interviews dat daar anders over gedacht wordt'. Misschien moeten we hier nog eens over doorpraten;
- <Chasquis> Wel reliable messaging features zoals ze in eDelivery/internationaal zitten. Onderschrijft risico om op ebMS2 te blijven. API standaarden zijn minder internationaal;
- <Law Enforcement> Pleiten voor oplossingen op de applicatielaag;
- <JustID> Onderschrijft risico ebMS2, aansluiten bij eDelivery als optie toevoegen.
- REST API ook internationaal geprofileerd? REST is niet gestandaardiseerd en kun je op verschillende manieren mee omgaan. Json is wel gestandaardiseerd.
- Versus REST is het voordeel van ebMS dat je dingen zoals reliable messaging, signing en encryption allemaal niet dubbel hoeft te doen.

<Actiepunt Logius> Vooraankondiging voor het beschikbaar komen van het document waarbij de voorlopige conclusie uit de interviews wordt teruggegeven aan de opdrachtgever (bij BZK). De vereisten waaronder zullen hierin terug te vinden zijn.
(schrijvers: Tim vd Lippe, Stas Mironov, Logius GU-beheerteam)

<Actiepunt allen> Om dit punt af te ronden vraagt de voorzitter of de TO-leden nog

aanvullende reacties/voordelen/nadelen op de scenario's terug willen geven die nu nog niet aan bod zijn geweest. [Overleg/Digikoppeling/2025-09-09/2025-09-09_Toekomstvisie_Digikoppeling.md at main · Logius-standaarden/Overleg](#)

En petit comité (JenV en Rinis) is er gesproken over 'als we ebMS3 beschikbaar stellen binnen Digikoppeling n.a.v. concrete termijnen voor infasering, dat korte tijdlijnen niet haalbaar zijn.

Afspraak voorlopig is om niet te spreken over expliciete uitfasering (geen datum aan hangen) ebMS2 en WUS maar beschikbaar blijven voor bestaande systemen (legacy). Verder is de voorkeur in eerste instantie toevoegen van nieuwe moderne koppelvlakken en deze laatste gebruiken bij het plegen van nieuwgebouw. Overheidsorganisaties kunnen zelf dan het termijn waarop kiezen. Als ebMS2 en ebMS3 in de lucht blijven, dan middels uitfasingsstatussen duidelijkheid aangeven.

Eerst ervaring opdoen met de nieuwe koppelvlakken en een beeld krijgen bij wat bij een overgang komt kijken voordat uitfasering en tijdlijnen worden aanbevolen.

Als laatste punt 'Hoe ga je om met aanbestedingen?'. Een vaak gesteld termijn is contractueel 10 jaar en impliceert integratie/infasering/implementatie problemen. Handig om dit punt op te nemen met Inkoop, inkoopcriteria, strategische inkoop.

<actiepunt Logius> dit uitzoeken.

Proces van de Digikoppeling Toekomstvisie en LifeCycleManagement op de koppelvlakstandaarden is afstemming volgens de MIDO structuur, met de Werkgroep Architectuur (feb 2026) en inleveren en agenderen voor de Programmeringstafel als informatief stuk, in de opvolgende Programmeringstafel ter besluitvorming voorleggen (ca mei 2026).

Roadmap

Het proces is dat de roadmap een tweejaarlijks overzicht geeft van de Gegevensuitwisseling beheeractiviteiten. De roadmap 2024-2025 loopt met de jaarwisseling af en het concept voor 2026-2027 willen we informatief delen. Peter bespreekt de roadmap a.d.h.v. een tabel op het scherm. Vraag bij deze aan de TO-leden om goedkeuring in maart 2026, op volgend TO.

Onderdelen roadmap:

- Digikoppeling REST API profiel;
- FSC nieuwe additie, in de adoptie van deze standaard meer doorontwikkeling;
- Bredere toekomstvisie, scope uit te breiden B2G, ook voor de publieke-privaat samenwerkingen;
- GraphQL (niet REST) toevoegen aan de Digikoppeling standaard;
- Implementatie van de toekomstvisie en Lifecyclemangement;
- BOMOS;
- OIN en Sub-OIN/prefix.

3. REST API profiel onderdeel Signing header (Tim van der Lippe)

Voor het REST API profiel wordt verwezen naar twee modules die bij het Kennisplatform API (Geonovum) staan, nl. signing en encryptie. Deze gelden nu nog alleen voor API's binnen Digikoppeling. Vorige week d.d. 2-12-2025 is in het TO API Design Rules vastgesteld om dit voor alle API's te laten gelden. De implicatie wordt dan 'Als je aan signing of encryptie doet dan moet je aan de 'ADR Design Rules' voldoen'.

Eén wijziging nog vooraf genoemd aan de publicatie 'in de signing module is de Header NLGov/ADR/Payload/Sig veranderd in .../Payload/Signature'. Rechtlijnig gedacht zou dit nog geen implementatie zijn omdat het nog niet in Digikoppeling is opgenomen maar voor hen die hier activiteiten op ondernemen is het maar de volledige informatie.

<Rinis> Binnen OOTS & Wallet verhaal loopt een door VNG, Rinis, Gemeenten en BZK traject en de contactpersoon is Aleksander.Simsicasimsic@Rinis.nl.

4. PKIo G4 certificaten, Post Quantum Cryptografie & TLS 1.3 (Nil Barua)

Ter informatie worden deze bevindingen gedeeld door Nil:

- Uit zijn onderzoek op TLS 1.3. protocol en de voordelen boven eerdere versies zoals TLS 1.2. profiel komt het volgende: o.a. server authenticatie wordt verplicht en is ingebakken als onderdeel. Zelfde geldt voor secret secrecy is ook een vast onderdeel. Efficiëntere TLS handshake betekent dat de versleuteling al in een vroeg stadium begint.
- Hoe Quantum computers een bedreiging kunnen vormen? Binnen de Quantum mechanica wordt verwacht dat 'harvest now en decript later' wordt gehanteerd en dat onderschepete data wel 10-15 jaar later mogelijk kan worden 'decripted' als ze nog in TLS 1.2. staan.
- Daarnaast kan het lang duren voordat migratietermijn TLS 1.3. is voltooid en zou te laat begonnen zijn met migreren een bedreiging vormen. Quantum safe is niet in TLS 1.2. of 1.3 maar verwachten wel dat er een gestandaardiseerd profiel Quantum safe voor komt. Wijzen op handvatten migratie Post Quantum cryptografie door bv. AIVD i.s.m. het CWI en TNO. Deze handreikingen zijn beschikbaar. Plus staat handige info in de richtlijnen van het NCSC.
- PKIoG4 certificaat verlopen vanaf november 2028 (impliceert alle certificaten die ook een oudere versie of lager dan G4 zitten). In de praktijk verlopen ze vaak voor die tijd en zou een migratieplan al klaar moeten liggen. Uitrol zal vanaf de zomer 2026 voor private certificaten voor TSP's van Digikoppeling gaan plaatsvinden. Enige verwarring bestaat tussen publiekscertificaten en de PKIo certificaten (tussen Overheden) maar voor private certificaten begint het per maart 2026. Op de website van Logius.nl is verdere informatie te vinden

[Procedure Verificatie PKIo-certificaten inclusief TSP's t.b.v TLS en signing - ART Berichtenverkeer - Confluence Rijksbreed.](#)

- 2 wijzigingen voor voorgelegd aan TO-leden:
 - o Instemming actualisering van Digikoppeling documentatie PKIo/ PKIoverheid o.a. uniformering van schrijfwijze,
 - o Volgen van protocol gebruik volgens NCSC, zoals de beveiligingsvoorschriften Digikoppeling TLS 1.3. statusverandering van 'optioneel' (omdat TLS 1.2. verplicht is gesteld) naar 'aanbevolen' i.v.m. interoperabiliteit. NB. Geen PTLU status omdat het onder Digikoppeling valt.
 - o Nader onderzoek op het punt over 'staat Brainpool EC niet toe bij TLS' met o.a. Sander Fieten.

5. FSC sub-werkgroep update (Stas Mironov) en wijzigingsvoorstellen

Aankondiging van een major release samen met Digikoppeling en past op de roadmap en het totaalplaatje en de termijnen.

Publieke consultatie uitzetten tot eind januari 2026 (i.v.m. kerstreces). Mochten er weinig/geen feedback komen dan kan het op de agenda gezet van de Programmeringstafel in februari 2026 en tweede ronde in de Programmeringsraad in maart 2026. In maart zullen we stavaza in het TO meenemen.

Uiteraard als er significante feedback komt dan zal er wat vertraging ontstaan en gaat de uiteindelijke besluitvorming en vaststelling door het Forum Standaardisatie richting zomer 2026.

In de sub-werkgroep geopperd, met de architecten van FDS, aangaande de toepassingsgebieden van de Oauth standaard en de FSC standaard. Daar komt een technische workshop uit om dit in detail te bespreken. De TO-leden worden ook uitgenodigd voor deze technische workshop of de FSC werkgroep indien van toepassing voor hen.

FSC werkgroep - Ronald Koster

Van de FSC werkgroep heeft Ronald Koster eerder een presentatie gegeven over de wijzigingen. Bij het vorige TO heeft hij de wijziging FSC 'properties' behandeld d.w.z. om

extra velden toe te voegen aan een contract op een dynamische manier.

Goedkeuring voor major release FSC:

- 1) Open FSC versie in het contract opgenomen. Wat we vandaag laten zien maakt gebruik van die 'properties' en heeft delegatie in zich, deze partij mag namens mij deze API bevragen. In de FSC contracten, middels de properties extensie (extensie waarmee je extra velden aan het contract kan toevoegen), willen gaan verwijzen naar een papieren contract tussen organisatie en software leverancier en dat dient dan als een FSC handtekening. Dit moet handmatig worden gecontroleerd. Kanttekening daarbij is dat het een tijdelijke oplossing totdat de signing service er is. Daadwerkelijk wordt toegevoegd in drie velden, referentie, delegator-ID en naam van de organisatie.
- 2) FSC logging update. We gebruiken hier de 'Service Connection Grant' en de 'Service Publication Grant' voor logging. Delegated Connection Grant en Delegated Publication Grant zijn gereserveerd voor partijen die volledige delegatie kunnen doen volgens de FSC regels. Als je een intermediair (van API of van FSC) gebruikt kan je gewoon via een delegatie dit toepassen.
- 3) Meest recente wijzigingsverzoek, verduidelijking issue, opnemen in het contract van de FSC versie, handiger voor implementaties maakt het makkelijker om features 'backwards compatible te maken' en een nieuwe error-code 'ik ken deze FSC niet'.
- 4) FSC Core (#53) Outway autorisatie o.b.v. domeinnaam. Outways kunnen identificeren op basis van domeinnaam, additieve manier van identificeren, wel beschikken over een PKI certificaat (je kan nog steeds ook public key toegang geven).
- 5) FSC Test suite (#3) in core standard gaan we oppimpen. Het blijft een aparte entiteit en dan kunnen we de nieuwe testcases toevoegen en zullen we nog toelichten.

TO leden: Akkoord met deze voorgestelde wijzigingen

6. Rondvraag, w.v.t.t.k. en afsluiting (Peter Haasnoot)

<Stas Mironov> Nog als laatste aankondiging een wijziging op issue #54, door Jeroen van Wingerden migratieketen Justitie, gevraagd om verduidelijking van het issue en zal ook bij API Design Rules langskomen en bij REST API koppelvlakstandaarden, gaat om 'no sensitive information in URI's'. Waarom is het verplicht? Is in de werkgroep bij het Kennisplatform besproken. Het punt is alleen verplicht als de logging systemen niet onder controle staan, alleen dan wil je de strengere spelregel toepassen. Evalueren hoe urgent/relevant het is en of we een schriftelijke ronde aan moeten wijden.

<Peter Haasnoot> Vraag vanuit de zorgsector binnengekomen, aangaande het OIN-spelregels en de prefix voor het zorgdomein. Zij willen stoppen met het uitgeven van zorgcertificaten. Wijziging die is voorgesteld is het verschil aangeven tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars in de prefix. DEZI-register o.a. ID geregeld, machtigingen en delegaties. Volgende keer dit onderwerp in het TO meenemen?

Karl de Boer Enable-U volgende week laatste werkdag en hij gaat nog bedenken wat hij gaat doen. Wij danken Karl voor zijn constructieve bijdrages en prettige samenwerking en wensen hem een goede uitdaging in de toekomst toe. O.a. Rogier Visser (Enbare-U) als vervanger.

De voorzitter sluit af met een hartelijke dank voor uw deelname en bijdrages. Fijne feestdagen en graag tot in 2026!

Sluiting vergadering 15:00 uur.

Live vergadering bij Bar Beton in Utrecht CS, stationshal, 10 maart 2026 van 10-14 uur

Actielijst

Actiepunt O=open/G=gesloten

Nr	Actie	Naam	O/G
Sep24/07	Forum voor Standaardisatie website is niet bijgewerkt. Navraag doen of verbetervoorstel bij het FvS neerleggen voor 'intake' of 'in behandeling', etc. In gesprek blijven met elkaar om inzicht te geven in behandeltijden en fases van beslissing (onderzoek FSC)	Peter Haasnoot	O
Mrt25/07			
Mrt25/17	Klankbordgroep. Voor de open FSC gebruikers handig om een klankbordgroep op te richten voor 1) wensen en verzoeken, en 2) een eventuele change voorbereiden en inbrengen en 3) ook om kennis te delen (bv op delegation).	FSC team	O
Juni25/18	In oprichting?		
Juni25/19	De 2 goedgekeurde changes voorgelegd in het TO uitwerken, de 3 ^e - extra autorisatie - nog een verdere slag overheen maken	Ronald Koster en Niels Dequeker	O
Juni25/20	De opvolger van ebMS2, behoeft in kaart brengen eDelivery/ebMS3/AS4 óf REST profiel richting de Digikoppeling standaard. Uitwerken Slido resultaten. Toekomstvisie Digikoppeling.	Peter Haasnoot	G
Sep25/21	Werkgroep robuuste API koppelingen te starten met onze UWV collega's	Peter Haasnoot	O
Sep25/22	Digikoppeling toekomstvisie: scope vergroten Gov-B scope, verder te onderzoeken Q1, Q2 2026	TO allen / Logius	2026
Sep25/23	Uitfaseren koppelvlakken op de roadmap zetten (ebMS2 en WUS) en komen tot een toekomstplaatje	Peter Haasnoot	O
Sep25/24	Onderzoek S3 Grote Berichten in zijn huidige vorm niet meer doorontwikkelen, op roadmap de impact meenemen in toekomstplaatje -> voor verder onderzoek	Peter/Alexander	O
Sep25/25	Ook in de Digikoppeling architectuur opnemen dat je de ADR module kan gebruiken. Toelichting hoe je omgaat met Grote Berichten.	Logius	O
Sep25/26	a) optie 3 met een opt-out naar optie 1. Adoptie eerst en dan uitfasering. En petit comité verder werken aan de formulering van een eindbeeld. b) ebMS3/AS4 toevoegen aan de standaard in een memo opnemen	Justitie JustID, Belastingdienst, Riris, Kadaster.	O
Sep25/27	Wijzigingsvoorstel WUS uitfasering. Vanuit Logius wordt een impactanalyse meegegeven aan de PT.	Logius	O